

ଚରଣ ଚୈତନ୍ୟ ମହା-ପଞ୍ଜ

ଦ୍ଵିତୀୟ ବରଣ

‘ଦୁହିତାରକ’ । ପରେ ପରେ ତାହା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ‘ଦାବାକ’ ହୋଇଛି । ଜୀବନର ଶେଷ ସମୟରେ ରାଜା ସନ୍ତେଇଭଞ୍ଜଙ୍କ ସଂସାର ପ୍ରତି ବୈରାଗ୍ୟ ଆସିବାରୁ ପର୍ବତ ଭୂପରେ ତପସ୍ୟା ଆଚରଣ କରିଥିଲେ । ଦୁଇଜଣ ବର୍ଷାୟାନ ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ନିଜର ସୁକର୍ମ ବଳରେ ଜଗତ କଲ୍ୟାଣରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ମାନବ ଦେହରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଶେଷରେ ଦେବତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦେହାବସାନ ପରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜନଜଗତ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା କରି ନିଜର ସଂସାର ବାସନାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିପାରିଲେ । ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ଦେବାଦେବୀ ରୂପରେ ପୂଜା ପାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଏମାନେ ଠାକୁରଙ୍କର ସୁଳଦର୍ଶନ ପାଇଁ କାନି ପତାଇ ବରଭିକ୍ଷା କରିଥିବାରୁ ଯେଉଁ ସର୍ବସଙ୍ଗ ମଣ୍ଡପରେ ପ୍ରଭୁପାଦ ମଞ୍ଚାସାନ ହେବେ, ସେହି ମଣ୍ଡପର ମୁହଁ ପ୍ରଭୁପାଦଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗକୁ କରାଯାଇଅଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗରୁ ଉତ୍ତରକୁ ବହି ଯାଇଛି ପରମପାବନୀ ‘ମାଛ କାନ୍ଦଣା ନଳ’ । ଏହା ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ବିରାଟ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ରହିଛି । ସ୍ମରଣିକାର ବିଧାନ ପରିସର ଭିତରେ ସୀମିତ ହୋଇ ତାକୁ ସଂକ୍ଷେପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଉଅଛି ।

ରାଜା ସନ୍ତେଇଭଞ୍ଜ ସତ୍ୟଯୁଗରେ ଥିଲେ ରାକ୍ଷସମାନଙ୍କର ରାଜା ଅସୁରେଶ୍ଵରର ଭଗ୍ନୀପୁତ୍ର । ଅସୁରେଶ୍ଵର ଥିଲା ଶଙ୍ଖାସୁରର ଅସ୍ତ୍ରମଭଗ୍ନୀ ଅନୁଷ୍ଠାକାର ପୁତ୍ର । ପ୍ରଭୁ ମସ୍ୟଅବତାର ଗ୍ରହଣ କରି ଶଙ୍ଖାସୁରକୁ ବଧ କରିବା ପରେ ଭଣଜା ଅସୁରେଶ୍ଵର ଛପନକୋଟି ଜୀବ ମଧ୍ୟରୁ ମସ୍ୟକୁଳକୁ ବିନାଶ କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ସମଗ୍ର ଅସୁରବାହିନୀକୁ ନିଯୁକ୍ତ କଲେ । ସମସ୍ତ ନଦୀ, ପୋଖରୀ ଓ ସମୁଦ୍ରରୁ ମାଛମାନଙ୍କୁ ବିନାଶ କରିବା ପାଇଁ ଛାକାମୁଖୀ ହୋଇ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡରେ ପୁରି ରହିଥିବା ରାକ୍ଷସକୁଳ ଯେତେବେଳେ ପ୍ରବଳ ପ୍ରତାପୀ ହୋଇଉଠିଲେ, ସେତେବେଳେ ‘ବାଳସିନ୍ଧୁ’ ନାମରେ ଜଣେ ରକ୍ଷି ଅସୁରେଶ୍ଵରଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ପଡ଼ି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ - ହେ ଅସୁରେଶ୍ଵର ! ଭଗବାନ ଯେଉଁ ଜୀବ ଶରୀରକୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଯୁଗଳାଳା କରିଥିଲେ, ତୁମ୍ଭେ ସେହି ମସ୍ୟ କୁଳକୁ ବିନାଶ କରିବାରୁ କ୍ଷାନ୍ତ ହୁଅ । ରକ୍ଷିବାଳସିନ୍ଧୁଙ୍କର ରକ୍ଷିଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନାକୁ ଶୁଣି ଅସୁରେଶ୍ଵର କ୍ଷାନ୍ତ ହେବା ବଦଳରେ ଅଶାନ୍ତ ହୋଇ ଉଠିଲେ ଏବଂ ରକ୍ଷିକୁ ହତ୍ୟା କରିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ୟତ ହୁଅନ୍ତେ, ରକ୍ଷି ବାଳସିନ୍ଧୁ ପକ୍ଷୀୟନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ରକ୍ଷି ଦୌଡ଼ି ଦୌଡ଼ି ନୟାନ୍ତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରେ ଖସି ପଡ଼ିଲେ । ରାକ୍ଷସରାଜ ଅସୁରେଶ୍ଵର ରକ୍ଷି ବାଳସିନ୍ଧୁକୁ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ହତ୍ୟା କଲେ । ରକ୍ଷି ବାଳସିନ୍ଧୁ ଛାନ୍ଦ ହୋଇ ଧରଣୀ ଉପରେ ପଡ଼ିଥିବା ସମୟରେ ଅସୁରେଶ୍ଵର ଖଡ଼୍ଵରେ ତାଙ୍କ କଟି ପ୍ରଦେଖକୁ କାଟି ଦୁଇଖଣ୍ଡ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଜଗତଜନଙ୍କୁ ଭୟଭୀତ କରାଇବା ପାଇଁ ବାଳସିନ୍ଧୁଙ୍କ ଦୁଇଖଣ୍ଡ ମୃତଶରୀରକୁ ଦୁଇ ହାତରେ ଧରି ଅସୁରେଶ୍ଵର

ଗୋଟିଏ ପଢ଼ିଆରେ ନେଇ ଅସୁରବାହିନୀଙ୍କ ସହାୟତାରେ ମାଟିରେ ପୋତି ଦେଇଥିଲେ । ଏ ଗହନ କଥାବସ୍ତୁକୁ ମହାପୁରୁଷ ଅତ୍ୟୁତ ତାଙ୍କ ‘କଳିଯୁଗାଳ ଗାତା’ରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି -

ଅସୁର ଈଶ୍ଵର ହୋଇ ଅରିଷ୍ଟି ।
 ବଳିଆ ରକ୍ଷିର କାଟିଲା କଟା ॥
 ନୃଶଂସ ସାଜି ଖଳ ସଇତାନ ।
 ମାଟି ତଳେ ପୋତି ଦେଲା ବହନ ॥

ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦିଆ ଯାଉଅଛି କି ୨୦୧୫ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୨ ତାରିଖରୁ ୫ ତାରିଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ତରଳ ଚୈତନ୍ୟ ମହାଯଜ୍ଞ(ପ୍ରଥମ ତରଣ) ସହିତ ଏହି ଦ୍ଵିତୀୟ ତରଣର ତରଳ ଚୈତନ୍ୟ ମହାଯଜ୍ଞର ନିବିଡ଼ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି । କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ସାଲେପୁର ଠାରୁ କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ରହିଛି ଅସୁରେଶ୍ଵର । ରାକ୍ଷସ ରାଜା ଅସୁରେଶ୍ଵର ସେଠାଁ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥିଲା । ବାଳସିନ୍ଧୁ ରକ୍ଷିକର ଯେଉଁଠାରେ କଟି ଛେଦନ ହୋଇଥିଲା, ସେ ସ୍ଥାନର ନାମ ହେଉଛି କଟିକଟା । ଏମାନଙ୍କ ନାମ ସେକାଳରୁ ଏଯାବତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ନାହିଁ । ବାଳସିନ୍ଧୁ ରକ୍ଷିକୁ ବାଲ୍ୟକାଳରେ ପିତାମାତା ବଳିଆ ବୋଲି ଡାକୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ସ୍ଥାନର ନାମ ‘ବଳିଆ’ ଥିଲା । କାଳକ୍ରମେ ତାହା କିୟତଂଶରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ‘ବାଲିଆ’ ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇଛି । ସଇତାନର ପରିଚୟ ଦେଇ ଅସୁରେଶ୍ଵର ଏ ବିଭସ କାଣ୍ଡ ଘଟାଇଥିବାରୁ ସେ ପଢ଼ିଆର ନାମ ରହିଗଲା ସୈତାନ ପଢ଼ିଆ ।

ରାକ୍ଷସ ରାଜ ଅସୁରେଶ୍ଵରର ଭଣଜା କାମାକ୍ଷାସୁରର ରାଜଭ୍ରାତାଏ ଆଜିର ଯଜ୍ଞ ସ୍ଥଳ ହିଁ ଥିଲା । ଅସୁରମାନଙ୍କ ଅତ୍ୟାଚାରର ଶିକାର ହୋଇ ମସ୍ୟକୁଳ ପ୍ରାୟ ଦିନାଶ ହୋଇ ସାରିବା ବେଳକୁ ଯଜ୍ଞସ୍ଥଳ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ନଈରେ କିଛି ମାଛ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିଥିଲେ । ଜଗତବାସୀ ନିଦ୍ରାରେ ନିଦ୍ରିତ ହେବାପରେ ସେମାନେ ନିଶ୍ଚାର୍ଥରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି କ୍ରନ୍ଦନ କରୁଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ କ୍ରନ୍ଦନକୁ ଶୁଣିପାରି ରାକ୍ଷସ କାମାକ୍ଷାସୁର ଯେତେବେଳେ ମାରିବାର ମସୂଧା କଲା, ସେତେବେଳେ ରକ୍ଷି ‘ଶାନ୍ତି ପ୍ରାବଳ୍ୟ’ ମାଛମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇ ସାଥିରେ ଯାଇ ବୈତରଣୀରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଲେ । ବୈତରଣୀରୁ ସେମାନେ ଯାଇ ମହାନଦୀରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମହାନଦୀର ଅନୁକୂଳ ସ୍ରୋତରେ ନଯାଇ, ପ୍ରତିକୂଳ ସ୍ରୋତରେ ଯାଇ ପୁଣ୍ୟଭୂମି ହୁମାରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ରାଜକନ୍ୟା ହୁମାବତୀଙ୍କ ନାମାନୁସାରେ ସ୍ଥାନର ନାମ ହୁମା ହେଇଛି (ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନର ସମ୍ବଲପୁର ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବସ୍ଥିତ) । ମାଛମାନଙ୍କର ପ୍ରାର୍ଥନା ଶୁଣି

